

უკანასკნელი გარემოსდაცვითი შეფასების ეფექტიანობა და შესაბამისობა პოლიტიკისა და საჯარო ინფორმაციის შემუშავებისათვის საქართველოში

ნაშრომი, ოქტომბერი 2017

European Environment Agency

ყდის დიზაინი: Zoï Environment Network
მაკეტი: Zoï Environment Network / Maria Libert

სამართლებრივი შეტყობინება

წინამდებარე პუბლიკაცია გამოიცა ევროკავშირის დახმარებით, თუმცა მასში მოცემული ინფორმაცია არ არის აუცილებელი ასახავდეს ევროკომისიის ან სხვა ევროკავშირის დაწესებულებების მოსაზრებებს. შესაბამისად არც ევროპის გარემოს დაცვის სააგენტო და არც ნებისმიერი პირი ან კომპანია, რომელიც მოქმედებს სააგენტოს სახელით არ აგებს პასუხს წინამდებარე ინფორმაციის შესაძლო გამოყენების შემთხვევაში.

საავტორო უფლებების შესახებ

© European Environment Agency, 2017

რეპროდუქცია ნებადართულია იმ შემთხვევაში, თუკი წყარო მითითებულია, შეასწორეთ სხვაგვარად მითითების შემთხვევაში. ევროკავშირის შესახებ ინფორმაცია ხელმისაწვდომია ინტერნეტის საშუალებით. მასთან წვდომა შესაძლებელია ევროპა სერვერის მეშვეობით (www.europa.eu).

ლუქსემბურგი: ევროკავშირის პუბლიკაციების ოფისი, 2017

უარყოფა

ამ დოკუმენტში წარმოდგენილი მასალები არ გულისხმობს EEA-ს მხრივ გამოხატულ არავითარ მოსაზრებას რომელიმე სახელმწიფოს, ტერიტორიის, ქალაქის ან ზონის, ან მისი ხელისუფლების, ან მათი საზღვრების შესახებ.

ევროპის გარემოს დაცვის სააგენტო
კონგენ ნეტროვის 6
1050 კოპენჰაგენი 3
დანია
ტელ .: +45 33 36 71 00
ვებ-საიტი: eea.europa.eu
გამოკითხვები: eea.europa.eu/enquiries

შინაარსი

1	შესავალი.....	4
2	შედგენები და ძირითადი დასკვნები.....	6
	• ეფექტიანობა.....	6
	• ხარისხი.....	7
	• ეფექტურობა.....	8
	• პოლიტიკის გავლენა.....	9
	• ინფორმატიულობა და მისი გავრცელების არეალი	10
3	დასკვნები და მოსაზრებები	11
	დანართები.....	13
	• გამოკითხული ორგანიზაციები	14
	• კვლევის შედეგების შეფასება	15
	• შეფასების ინსტრუმენტი	18

ცნობები

ევროკავშირის მიერ დაფინანსებული კვლევა, რომელიც შემუშავებულია ევროპის გარემოს დაცვის სააგენტოს მიერ (EEA) განხორციელდა Zoï Environment Network-ის მიერ მომხმარებლის კვლევაში ჩართული ბევრი მონაწილის მონაწილეობით ENI აღმოსავლეთ პარტნიორ ქვეყნებში.

მოხსენების ავტორები გახლავან ევგენია მხტიევა, კავკასიის რეგიონული გარემოს დაცვის ცენტრიდან და ლესია ნიკოლაევა, ნიკოლაი დენისოვის თანამონაწილეობით Zoï Environment Network-იდან. მათ დახმარება გაუწიეს ასევე უანა ტაფიმ, ვიქტორია გონჩაროვა, გალინა გეორგიევა ჰრისტოვა და ადრიანა ხეორხემ ევროპის გარემოს დაცვის სააგენტოდან.

დამატებითი EEA დახმარება და ინსტრუქტაჟი მიიღეს ადრიანა ხეორხესა და დევიდ სტანერსისგან.

EEA და Zoï Environment Network-ი მადლობას უხდის ENI SEIS II East ფოკუსურ წერტილებს, მაია ჯავახიშვილს და ვასილ ცაკაძეს, ეროვნულ და მუნიციპალურ ხელმძღვანელებს, Aarhus ცენტრებს და არასამთავრობო ორგანიზაციებს, აკადემიურ და სხვა ორგანიზაციებს პარტნიორ ქვეყნებში კვლევაში შეტანილი წვლილისთვის, მათი მოსაზრებების გაზიარებისა და დამატებითი ინფორმაციის მოწოდებისთვის.

მადლობა ასევე ჯოფრი ჰიუს (Zoï Environment Network) ინგლისურენოვანი გამოცემის ჩასწორებისთვის და მარია ლიბერტს (Zoï Environment Network) გრაფიკული დიზაინისთვის. ასევე მადლობა თარჯიმანს თეკლა კალანდაძეს ინგლისურიდან ქართულად თარგმნისთვის.

1 შესავალი

ეს მოხსენება აერთიანებს საქართველოში გარემოსდაცვითი შეფასებების მომხმარებელთა შორის არსებული კვლევის შედეგებს. კვლევის მთავარი მიზანი, რომელიც ევროკავშირის მიერ დაფინანსდა პროექტ „საერთო გარემოსდაცვითი ინფორმაციის სისტემის განხორციელების (SEIS) პრინციპები და პრაქტიკები ევროპის მეზობელ რეგიონებში (ENI SEIS II)“-ს ფარგლებში, ოყო იმის უკეთ გაგება, თუ როგორ აღიქვამენ მომხმარებლები გარემოსდაცვითი შეფასებების ხარისხსა და გამოყენებადობას მათ ქვეყნებში. საბოლოო მიზანი იყო იმის განსაზღვრა თუ როგორ შეიძლება სამომავლოდ გაიზარდოს ქვეყნის უნარები რეგულარული გარემოსდაცვითი შეფასებებისა და აღწერისთვის, რათა განავითარონ თავიანთი პოლიტიკა, საზოგადოების ცნობიერება და ბოლოს გარემოსდაცვითი მაჩვენებელი.

კვლევა, რომელიც შეიქმნა ევროპის გარემოს დაცვის სააგენტოს მიერ და განხორციელდა Zoī Environment Network-ის მიერ ჩატარდა ექვსივე ქვეყნის გარემოსდაცვითი შეფასებების მომხმარებელთა სერიოზულ გამოკითხვებზე დაყრდნობით. გამოკითხვები ეფუძნება EEA-ს სტანდარტიზებულ კითხვარებს, ეროვნული შეფასებების ეფექტურობისა და ეფექტიანობის შესაფასებლად. გამოკითხვები და თავდაპირველი ანალიზები აწარმოა Zoī-მ და თბილისის სამხრეთ კავკასიის რეგიონულმა გარემოსდაცვითმა ცენტრმა საქართველოსთვის. იყო მონაცემთა შეგროვების მცდელობაც გარემოსდაცვითი შეფასებების გავრცელებისა და გამოყენების შესახებ, ორივე შემთხვევაში ხელმისაწვდომი წყაროების მეშვეობით. პროექტს მაქსიმალურად ეხმარებოდა საქართველოში ENI SEIS II-ის პროექტის ეროვნული ფოკუსური წერტილები.

მიმოხილვისათვის გამოყენებული ინტეგრირებული და თემატური გარემოსდაცვითი შეფასებების აღწერა იხილეთ ქვემოთ.

საქართველოში 2010, 2013, 2014 წლებში არსებული გარემოსდაცვითი მდგომარეობის სახელმწიფო მოხსენება. ეს 310 გვერდიანი დოკუმენტი შეიცავს 21 თავს და რვა მთავარ თემას, ესენია: სოციალ-ეკონომიკური ფაქტორების გავლენა გარემოზე, ატმოსფერული ჰაერის დაცვა, წყლისა და მიწის რესურსები, ცოცხალი გარემო, ნარჩენებისა და სხვა გარემოსდაცვითი საკითხები და ასევე ეკონომიკური სექტორის ზეგავლენა გარემოსა და გარემოს დაცვის მენეჯმენტზე საქართველოში. იგი აფასებს 2010-2013 წლების საქართველოს გარემოს და ბუნების რესურსების კომპლექსურ მდგომარეობას. იგი ასევე შეიცავს მონაცემებს

2014 წლის შესახებ, რომელიც ხელმისაწვდომი იყო მოხსენებაზე მუშაობის პერიოდში. მოხსენებაში მოცემულია გარკვეული ვიზუალური მასალა, როგორცაა გრაფიკული გამოსახულებები, დიაგრამები და რუკები.

საქართველოს ბიოლოგიური მრავალფეროვნების შესახებ კონვენციის მეხუთე ეროვნული ანგარიში, 2014, ინგლისურად. ეს 76 გვერდიანი დოკუმენტი წარმოადგენს საქართველოს ბიომრავალფეროვნების მოქმედების გეგმას 2014-2020 წლებისთვის. NBSAP ორიენტირებულია ბიომრავალფეროვნების მნიშვნელობაზე და ხაზს უსვამს ბუნებრივი კაპიტალის დაცვის აუცილებლობას, რაც იძლევა ეკონომიკური განვითარების საშუალებას და უზრუნველყოფს მოსახლეობის კეთილდღეობას. NBSAP დეტალურად აღწერს საქართველოს არსებულ გამოწვევებს და ქმნის საფუძველს საზოგადოების ინფორმირების დონის ასამაღლებლად ბიომრავალფეროვნების გრძელვადიანი სარგებლიანობის მნიშვნელობის შესახებ. იგი ასევე სახაზს ბიომრავალფეროვნების გადამწყვეტ პროცესებში და ყველა სექტორის განვითარების გეგმებში ინტეგრირების სტრატეგიას, რომლებიც ზეგავლენას ახდენენ ბიომრავალფეროვნებაზე. სტრატეგიის მიზნები თითოეული თემატური არეალისთვის დასახულია გარდა მდგრადი მეტყვეობისა. გამოკვეთილია სულ 140 ქმედება სამოქმედო გეგმაში რათა მიღწეულ იქნეს დასახული მიზნები. ვიზუალური მონაცემების რაოდენობა შეზღუდულია.

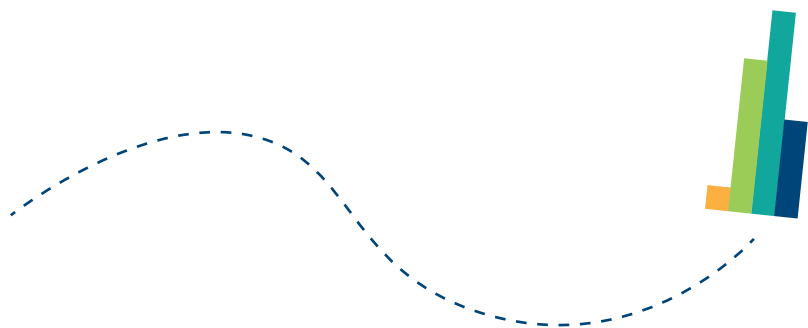
საქართველოს მესამე ეროვნული შეტყობინება გავრთიანებული ერების კონსტიტუციის კონვენციასთან კლიმატის ცვლილების შესახებ, 2015, ინგლისურად. ეს 266 გვერდიანი დოკუმენტი მომზადდა 2012-2015 წლებში და შეიცავს GHG-ს სახელმწიფო ინვენტარიზაციას. იგი ფართოდ განიხილავს კლიმატის ცვლილების შემარბილებელ და ადაპტაციის საკითხებს და აქცენტს აკეთებს საქართველოს სამ რეგიონზე: აჭარაზე, ზემო სვანეთსა და კახეთზე. ეს მიდგომა ხელს უწყობს

რეგიონული გამოწვევების ამოცნობას, რომლებიც განსაკუთრებულ ყურადღებას საჭიროებენ. ეროვნული შეტყობინება მოიცავს ასევე საქართველოს სტრატეგიას 2025 წლისთვის კლიმატის ცვლილებებთან დაკავშირებით და აღწერს გარემოსდაცვითი პროექტების განხორციელების პირობებს, რომლებიც მნიშვნელოვანია საქართველოსთვის და ამავდროულად ხელს უწყობს მსოფლიო მასშტაბის ძალისხმევას კლიმატის ცვლილების დასამარცხებლად.

სახელმწიფო მოხსენება გარემოს მდგომარეობაზე 2010-2013 წლებში მომზადდა GIZ-ისა და USAID-ის მხარდაჭერით მჭიდრო თანამშრომლობით გარემოს დაცვის სამინისტროსთან და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სააგენტოსთან. მეხუთე სახელმწიფო მოხსენება CBD-სთვის მომზადდა სამინისტროს მიერ GIZ-ის პროექტისგან "Sustainable Management of Biodiversity-South Caucasus" ტექნიკური დახმარებით. საქართველოს მესამე ეროვნული შეტყობინება UNFCCC-სთვის მომზადდა GEF-ის ფინანსური მხარდაჭერით, ხოლო ტექნიკური მხარდაჭერა უზრუნველყო UNDP საქართველომ.

სამომავლო რესპოდენტების სტანდარტიზებული სია ინტერვიუების ასაღებად მოიცავდა პოლიტიკოსებს მთავრობის გარემოს დაცვის და ასევე სხვა სექტორებიდან. კვლევის, აკადემიის, ბიზნეს და ასევე სამოქალაქო საზოგადოების შერჩეულ წარმომადგენლებს (დანართი 1).

საქართველოში 25 ორგანიზაცია იქნა მოწვეული და გამოკითხული. ინტერვიუს ფორმატი სამინისტროებთან იყო პირისპირ, ხოლო სხვებთან ელ-ფოსტის ან სატელეფონო ზარების მეშვეობით.

2 შედეგები და ძირითადი დასკვნები

ეს სექცია აანალიზებს კუმულაციური პასუხებს ყველა განხილული შეფასებისათვის. უფრო დეტალური მონაცემები იხილეთ დანართ 2-ში.

ეფექტიანობა

→ **ძირითადი დასკვნები**

- შეფასებები შეესაბამება დაინტერესებულ მხარეებს და პოლიტიკურ მოთხოვნებს
- შეფასების ანალიტიკური ხარისხი საშუალო ან მაღალია
- შეფასებები ზომიერად უზრუნველყოფს დამატებით ღირებულებას

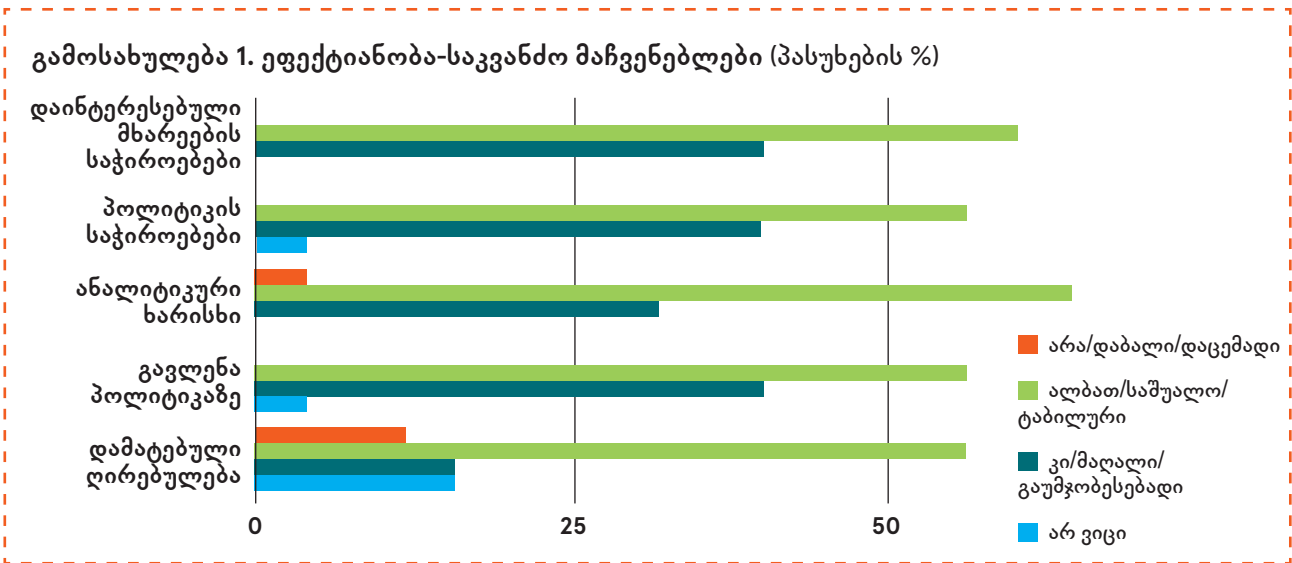
თითქმის ყველა დაინტერესებულმა პირმა განსაზღვრა, რომ გარემოსდაცვითი შეფასებები ალბათ თანხვედრაშია ან თანხვედრაშია ბენეფიციარების და გარემოსდაცვითი პოლიტიკის საჭიროებებთან. რამდენიმე რესპონდენტმა განაცხადა, რომ შეფასებები უნდა გაუმჯობესდეს მეტ საჭიროებასთან მიმართებაში, ხოლო ზოგიერთმა დაინტერესებულმა

მხარემ მიუთითა გადაწყვეტილების მიმღები პირების მიერ მოხსენებების შეზღუდულ გამოყენებაზე.

გარემოსდაცვითი შეფასებების ანალიტიკური ხარისხი ზოგმა საშუალოდ შეაფასა (პასუხების 63 პროცენტი) ხოლო მაღალი შეფასება მიიღო (პასუხების 30 პროცენტი).

რესპოდენტთა უმეტესობამ განაცხადა, რომ გარემოსდაცვითი შეფასებებს ალბათ (დაახლოებით 60 პროცენტი პასუხებისა) ან დანამდვილებით (დაახლოებით 40 პროცენტი პასუხებისა) აქვთ გავლენა გარემოსდაცვითი პოლიტიკის შექმნაზე. გამოკითხულთა ნაწილი მიიჩნევს, რომ მოხსენებების მიზანია გავლენა მოახდინოს გარემოსდაცვითი პოლიტიკაზე და რომ მოხსენებებმა ეს საქმე უკვე უნდა შეასრულონ. ზოგიერთი რესპოდენტი აღნიშნავს, გარემოსდაცვითი რესურსების მდგრადი გამოყენების ზემოქმედება მნიშვნელოვანია.

პასუხების დაახლოებით 60 ამახობს, რომ შეფასებებმა სავარაუდოდ დამატებითი ღირებულება შეიძინეს ჩვეულებისამებრ უნიკალური და პირდაპირი ინფორმაციით. ყველა მოხსენება გამოყენებულია პროფესიონალების მიერ სამომავლო ანალიზებისათვის და გარემოსდაცვითი მენეჯმენტისათვის. რესპოდენტთა დაახლოებით 20-მა პროცენტმა ვერ შეძლო კითხვებზე პასუხის გაცემა.

ხარისხი

ძირითადი დასკვნები

- ხარისხი, თემატური გაშუქება, დროულობა, საიმედოობა და კომუნიკაცია საკმარისია
- შეფასების ხარისხი თანდათანობით უმჯობესდება

გარემოსდაცვითი შეფასებების საერთო ხარისხი მაღალით შეაფასა პასუხების 60-მა პროცენტმა, ხოლო საშუალოდ 40-მა პროცენტმა. ამავდროულად რესპოდენტებმა მიუთითეს ადგილობრივი ექსპერტების შეფასებების მომზადებაში ჩართვის საჭიროება. მათ ასევე აღნიშნეს, რომ ადგილობრივი მასშტაბის გარემოსდაცვითი საკითხები სრულად არ არის ასახული. ერთ-ერთმა რესპოდენტმა კომენტარი გააკეთა ანალიზებისათვის გამოყენებული მონიტორინგისა და სტატისტიკური მონაცემების ხარისხის გაუმჯობესების თაობაზე.

საკმარისობის თვალსაზრისით შეფასებები ყველა რესპოდენტის შეფასდა მიერ საშუალოდ მაღალზე. რესპოდენტებმა აღნიშნეს, რომ მოხსენებებში მოყვანილი მონაცემების უმეტესობა ზოგადია.

გამოკითხულთა უმეტესობამ ხაზი გაუსვა შეფასებების დროულობას. თემატური გაშუქება შეფასდა საშუალოდ მაღალზე ყოველი შეფასებისთვის.

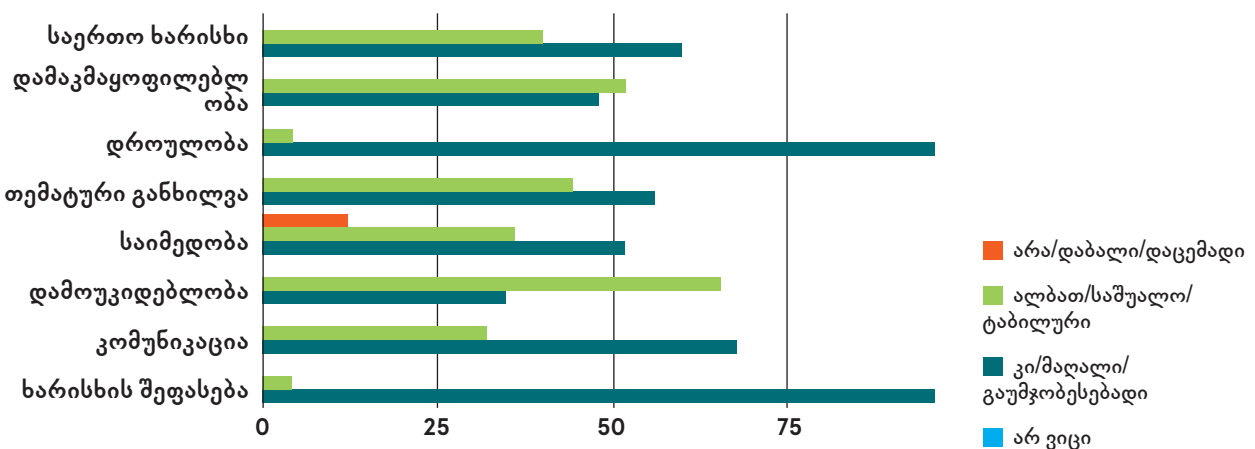
პასუხების დაახლოებით 90-მა პროცენტმა აღნიშნა, რომ სამივე შეფასების სანდოობა საშუალოდ მაღალია, ხოლო 10-ზე მეტმა პროცენტმა სანდოობა დაბალი მანქნებლით შეაფასა, ძირითადად შეფასებებში მონაცემთა მოძიების/დამუშავებისას წყაროებისა და მეთოდოლოგიის არ არსებობის გამო.

ყველა რესპოდენტმა მონაცემებისა და ანალიზების დამოუკიდებლობა საშუალოდ მაღალზე შეაფასა. მოხსენებებში გამოყენებული მონაცემები როგორც წესი მუშავდება სხვა და სხვა დამოუკიდებელი ექსპერტების მიერ, ამგვარი მიდგომა ზრდის დოკუმენტის დამოუკიდებლობას.

შეფასებების კომუნიკაცია საშუალოდ შეაფასა (რესპოდენტთა 30-მა პროცენტმა) ხოლო მაღლით (თითქმის 70-მა პროცენტმა). რესპოდენტებმა განაცხადეს, რომ არსებული ინფორმაციის მიხედვით, მოხსენების შედეგები კარგად ეწყობა სამართლებრივი და საკვანძო უფლებამოსილებს.

რესპოდენტები ფიქრობენ, რომ მოხსენებების ხარისხი დროთა განმავლობაში იზრდება, ნაწილობრივ იმიტომ, რომ კვლევაში დაინერგა თანამედროვე მეთოდები და ქვეყანაში იზრდება ადგილობრივი ექსპერტების რიცხვი. შესაბამისი უნარებით, გარემოსდაცვით მეცნიერებებში.

გამოსახულება 2. შეფასებების ხარისხი (პასუხების %)

ეფექტურობა

→ მთავარი დასკვნები

- შეფასებები უზრუნველყოფენ შესაბამის ინფორმაციას
- შეფასებებმა ეფექტურად გამოიყენა ანალიტიკური მეთოდები და ინსტრუმენტები
- ზოგიერთი დაინტერესებული მხარე არ იცნობს შეფასების როლს პოლიტიკის შემუშავებაში, ან რამდენად ამართლებს მოხსენებების სარგებლები ხარჯებს

ვერ მოახერხეს კითხვაზე პასუხის გაცემა. ზოგიერთი დაინტერესებული პირი აღნიშნავს, რომ არის რამდენიმე ახალი პოლიტიკა და კანონპროექტი რომელიც ეყრდნობა შეფასებებში მოყვანილ ინფორმაციებს.

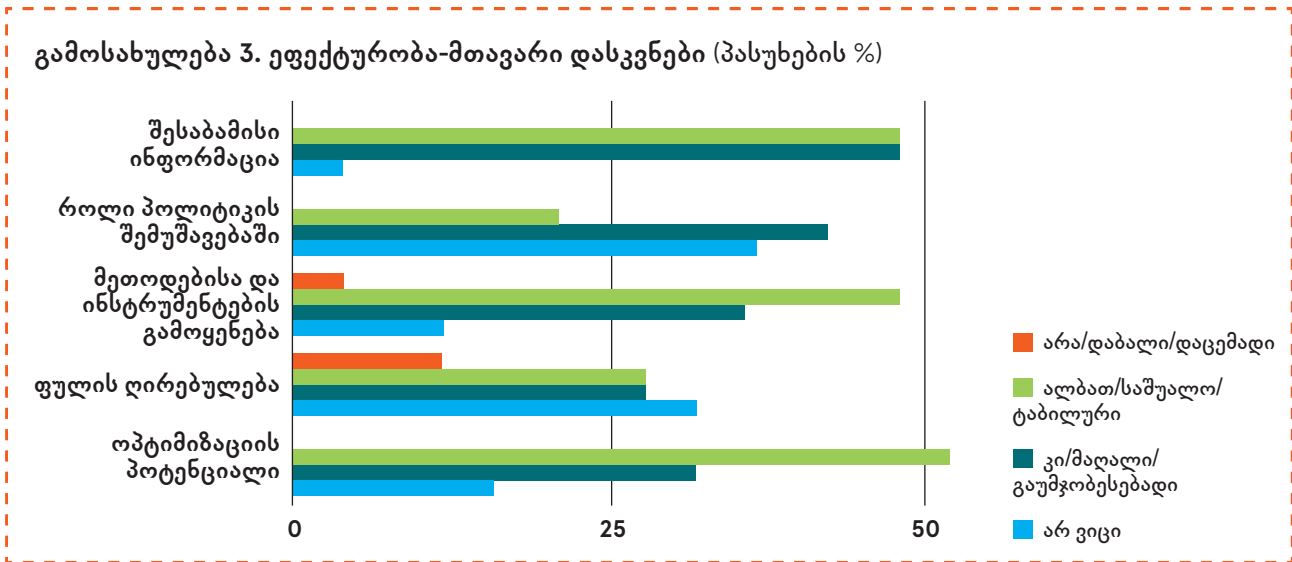
კვლევა ცხადჰყოფს, რომ ანალიტიკური მეთოდები და ინსტრუმენტები, რომლებიც გამოყენებულია გარემოსდაცვით შეფასებებში სავარაუდოდ შესაფერისი და დამაკმაყოფილებელია. რესპოდენტთა 10 პროცენტზე მეტმა განაცხადა, რომ კითხვაზე პასუხის გაცემა არ შეუძლია.

თითქმის ყველა პასუხის მიხედვით შეფასებები სავარაუდოდ ან ნამდვილად აწვდიან შესაბამის ინფორმაციას, თუმცა ზოგიერთი გამოკითხული დარწმუნებული არ იყო.

გამოკითხულთა 30 პროცენტზე მეტმა განაცხადა, რომ მათ არ იცოდნენ თუკი მოხსენებათა სარგებლები ხარჯებს ამართლებდნენ. დაახლოებით 15 პროცენტმა კი განაცხადა, რომ სარგებელი ვერ წონის ხარჯს, ხოლო დაახლოებით 55 პროცენტმა განაცხადა, რომ ალბათ ან წონის.

პასუხების 40 პროცენტზე მეტის მიხედვით შეფასებები პოლიტიკის შემუშავებაში თამაშობს როლს, დანარჩენმა 20-მა პროცენტმა თქვა, რომ იგი სავარაუდოდ ასრულებს გარკვეულ როლს, ხოლო თითქმის იგივე რაოდენობის რესპოდენტებმა

პასუხების ოთხმოცმა პროცენტმა მიუთითა, რომ ყველა შეფასებას ალბათ ან აქვს ოპტიმიზაციის პოტენციალი, მაშინ როდესაც დაახლოებით 20-მა პროცენტმა კითხვას პასუხი ვერ გასცა.

პოლიტიკის ზეგავლენა

მთავარი დასკვნები

- შეფასებები ხელს უწყობენ პოლიტიკის ჩარევების იდენტიფიცირებას და მათი მასშტაბისა და ფარგლების განსაზღვრის ხელშეწყობას
- შეფასებები მნიშვნელოვნად უწყობს ხელს პოლიტიკის შერჩევასა და განვითარებას
- შეფასებები საჭიროა გარემოსდაცვითი საქმიანობის შეფასებისას

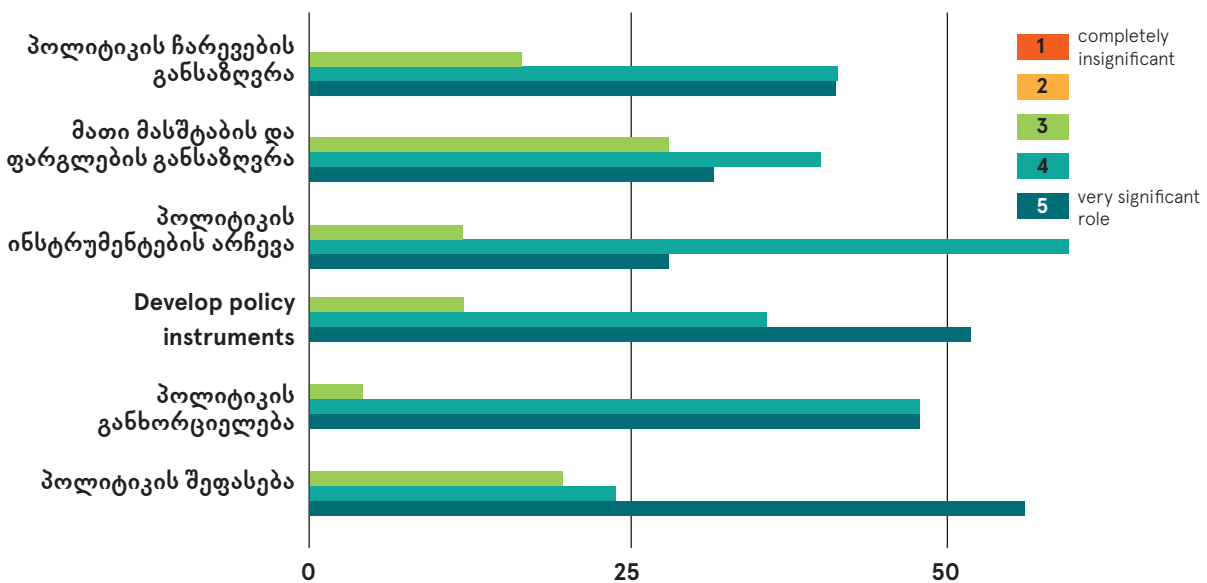
ყველა პასუხმა აჩვენა, რომ შეფასებები ზომიერად უწყობს ხელს ძალიან მნიშვნელოვანი ინფორმაციის მიწოდებას პოლიტიკის ჩარევების დასადგენად.

ორმოცმა პროცენტმა განაცხადა, რომ დაინტერესებული მხარეებს, რომლებიც ჩართულები არიან მოხსენებულ ველებში, შეფასებები მნიშვნელოვნად განსაზღვრავენს პოლიტიკის ინტერვენციების მასშტაბებს, 35 პროცენტმა განაცხადა, რომ ძალიან მნიშვნელოვნად განსაზღვრავს, ხოლო 25-მა პროცენტმა განსაზღვრება ზომიერად შეაფასა.

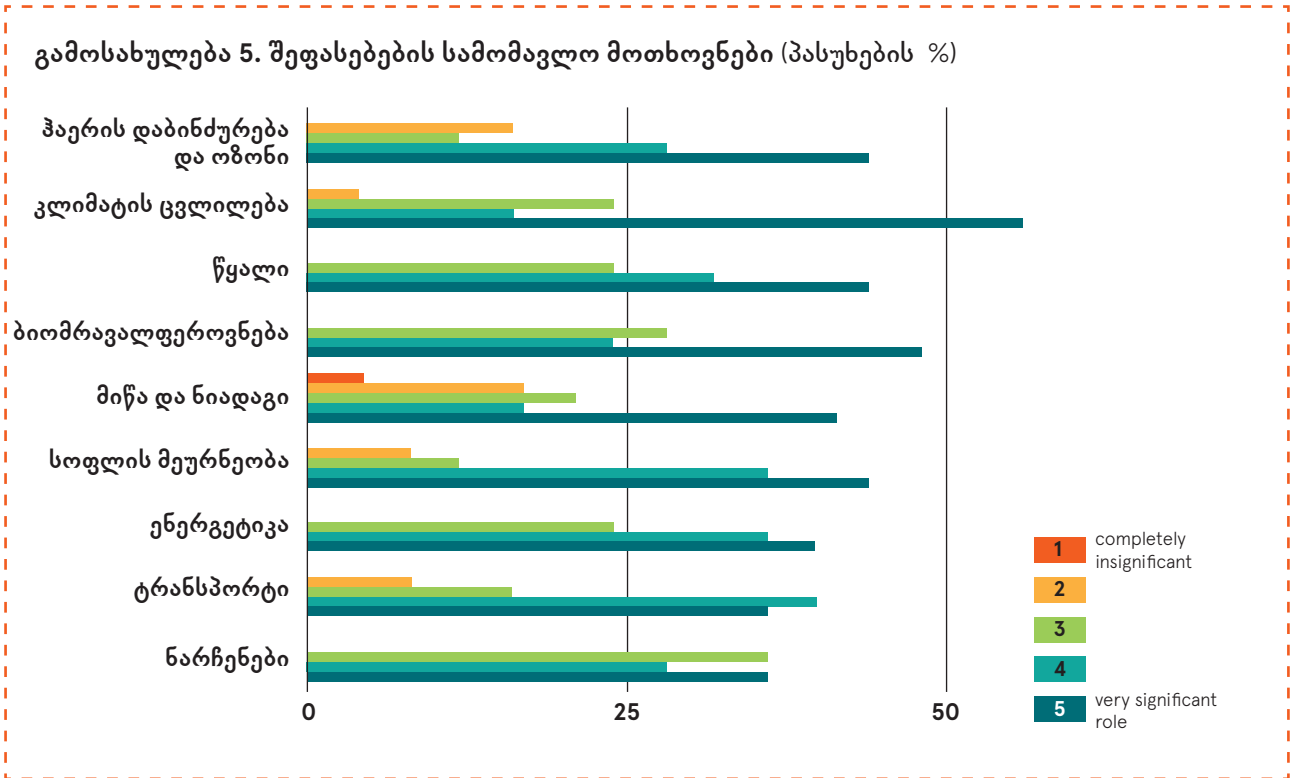
პასუხების სამოცი პროცენტის მიხედვით შეფასებები მნიშვნელოვნად უწყობს ხელს პოლიტიკური ინსტრუმენტის (იურიდიული, ცნობიერების ამაღლება და ა.შ.) შერჩევასა, 35 პროცენტის აზრით ძალიან მნიშვნელოვნად, ხოლო 15 პროცენტის აზრით ზომიერად. პასუხების 50 პროცენტზე მეტი ხაზს უსვამს რომ შეფასებები ძალიან მნიშვნელოვნად ეხმარება პოლიტიკური ინსტრუმენტის განვითარებას.

პასუხების დაახლოებით 60 პროცენტი ცხადჰყოფს, რომ შეფასებები ძალიან მნიშვნელოვნად ეხმარება გარემოსდაცვითი პოლიტიკის ეფექტურობისა და ეფექტიანობის შეფასებას. ყველა პასუხის თანახმად შეფასებები მნიშვნელოვნად ან ძალიან მნიშვნელოვნად ეხმარება გარემოსდაცვითი პოლიტიკის განხორციელებას.

გამოსახულება 4. პოლიტიკის შესაბამისობა და გავლენა (პასუხების %)

საერთო ჯამში ძალიან მაღალი მოთხოვნაა ამგვარი თემატური ანგარიშებისათვის. რესპონდენტები მიიჩნევენ, რომ ეს და მსგავსი გარემოსდაცვითი შეფასებები განსაკუთრებით საჭიროა იმისათვის, რომ ქვეყნის გარემოსდაცვითი ეფექტურობის გაუმჯობესება გაზარდოს კითხვარის ყველა ველის მიხედვით მაღალი ან ძალიან მაღალი მოცულობით.

ინფორმატიულობა და მისი გავრცელების არეალი

მთავარი დასკვნები

- შეფასებები ხელმისაწვდომია ონლაინ რეჟიმში ფართო მასებისთვის
- ინტერნეტ კვლევებმა აღმოაჩინა პორტალების ლიმიტირებული რაოდენობა

სამივე მოხსენება განთავსებულია გარემოსდაცვითი საინფორმაციო და განათლების ცენტრის (EIEC) ვებ-საიტზე და ხელმისაწვდომია მასებისათვის, თუმცა EIEC არ იწერს ინფორმაციას საიტზე შემომსვლელთა ან გადმოწერების რაოდენობის შესახებ. ცენტრისთვის ცნობილი არ არის თუ რამდენი პირი გაცნო უახლეს წარმომებულ გარემოსდაცვით შეფასებებს.

საქართველოს მეხუთე სახელმწიფო მოხსენება CBD-სთვის განთავსებულია კონვენციის ვებ-საიტზე.

2015 წლის საქართველოს მესამე ეროვნული შეტყობინება UNFCCC-სთვის განთავსებულია UNDP-ს ვებ-საიტზე

საქართველოში არსებობს 387 რეგისტრირებული არასამთავრობო ორგანიზაცია, რომელთაგან 41 გარემოსდაცვითი არასამთავრობო ორგანიზაციაა და სავარაუდოდ ისინი იცნობენ შეფასებებს.

Google-ის საძიებო საიტზე მოხსენებების სათაურით იძებნება ერთი (Soe), სამი (CBD) და სამი (UNFCCC) პორტალი.

საბოლოო ჯამში ინფორმატიულობა შეფასებების შესახებ საქართველოში შედარებით დამაკმაყოფილებელია, თუმცა ზოგიერთი დაინტერესებული პირის აზრით საჭიროა ინფორმატიულობის გაზრდა.

3 დასკვნები და მოსაზრებები

საბოლოო ჯამში ამ გამოკითხვებმა დაადასტურა, რომ საჭიროა გარემოსდაცვითი შეფასებების წარმოება, მაგრამ ასევე ცხადჰყო, რომ საჭიროა შეფასებების ხარისხის გაზრდა, ისევე როგორც განხილული თემებისა და თანამედროვე მონაცემთა პრეზენტაცია.

→ მოსაზრებები

- შეფასებებში მოცემული ანალიტიკური თავების შინაარსი უნდა გაუმჯობესდეს
- ანალიზებისთვის მიწოდებული ინფორმაცია და მონაცემები გაუმჯობესებული და თანამედროვე უნდა იყოს
- უნდა მიეწოდოს გაუმჯობესებული ხარისხის ადგილობრივი მანვენებლების ინფორმაცია

გარემოსდაცვითი შეფასების მომზადების ინსტიტუციონალური კოორდინაციის გასაუმჯობესებლად და მეცნიერთა, დაინტერესებულ მხარეთა და ადგილობრივი ექსპერტების ფართო წრის ჩართულობის უზრუნველსაყოფად, სამინისტრომ უნდა შეიმუშაოს ანალიტიკური ცენტრი ან ადმინისტრაციული ერთეული სამინისტროს მიერ ანალიზისა და შეფასების ჩასატარებლად.

→ მოსაზრება

- სამინისტრომ უნდა დააარსოს ანალიტიკური ცენტრი

იმისათვის, რომ გარემოსდაცვითი შეფასებების პოლიტიკურ გადაწყვეტილებებში გამოყენება დაზღვეული იყოს, საქართველოს შესაძლოა სურდეს განიხილოს სახელმწიფო გეგმებისა და პროგრამების სისტემის განვითარება (SEA) და შედეგების განხილვა შემდგომი გარემოსდაცვითი შეფასებების მზადების პროცესში.

→ მოსაზრება

- უნდა ჩამოყალიბდეს და გამოყენებულ იქნას SEA სისტემა შეფასებებთან სინერჯიაში

რესპოდენტთა უმრავლესობამ განაცხადა რომ ყველაზე დიდი ხარვეზი შეფასებებში იყო ქვეყნის დონის შესაბამისი მიზნებისა და ინდიკატორების არარსებობა (SoE), ან პირიქით, დასახული სახელმწიფო მიზნები განსახორციელებლად ზედმეტად ამბიციურია მოცემული დროის ჩარჩოებსა და არსებული დაფინანსების ფარგლებში (CBD). განსახორციელებელი საქმიანობის პრიორიტეტული ჩამონათვალი უნდა შეესაბამებოდეს ქვეყნის რეალობასა და შესაძლებლობებს (UNFCCC).

→ მოსაზრებები

- ქვეყნის დონის შესაბამისი მიზნები და ინდიკატორები უკეთ უნდა იყოს წარმოდგენილი სახელმწიფოს გარემოსდაცვით შეფასებებში
- ის უნდა შეიცავდეს რეალურ სახელმწიფო მიზნებს და მათი მიღწევის გზებს
- CBD- ს ანგარიშში ქვეყნის სპეციფიკური ინდიკატორები უნდა დაინერგოს და დადასტურდეს

მესამე ეროვნული შეტყობინება UNFCCC მიმართ შეფასდა როგორც მეტად ამომწურავი და სასარგებლო დოკუმენტი. თუმცა გამოკითხულთა აზრით ზოგიერთი მნიშვნელოვანი ნაწილის გაძლიერება შესაძლებელია: კლიმატის ცვლილებისადმი ეროვნული ეკონომიკის მოწყვლადობის და ადაპტაციის შეფასება, სათბურის გაზის ემისიების შემცირება და დარგობრივი პროგრამების შემოღინება.

→ მოსაზრება

- მოხსენების დაუცველობისა და ადაპტაციის თავები უნდა იყოს დაკავშირებული სექტორული პროგრამებით და გაუმჯობესდეს
- უნდა მომზადდეს და გამოყენებული იქნას სათბურის გაზის ემისიის შემცირების პოლიტიკა, პროგნოზები და შეფასების ღონისძიებები

მას შემდეგ, რაც უნიკალური და მდიდარი ბიომრავალფეროვნების კონსერვაცია საქართველოში პრიორიტეტებს შორისაა, CBD- ს ანგარიშში უნდა იყოს ძირითადი დოკუმენტი განაწილების, ცვლილებებისა

და ტენდენციების შესაფასებლად და ბიოლოგიური კონსერვაციის შესახებ ეროვნული პოლიტიკის მკაფიოდ აღსაწერად. საქართველომ უნდა შეიმუშაოს ეროვნული ბიოუსაფრთხოების სისტემა. გახდება რა CBD Nagoya Protocol- ის მხარე, ქვეყანა ისარგებლებს გენეტიკურ რესურსებზე ხელმისაწვდომობით, სარგებლის სამართლიან და მიუკერძოებელი გაზიარებით საკვებისა და სოფლის მეურნეობის პლანეტის გენეტიკურ რესურსებზე (ITPGRFA).

→ მოსაზრებები

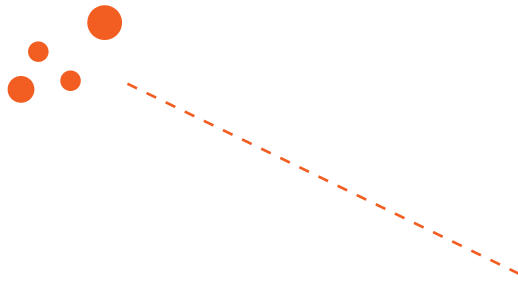
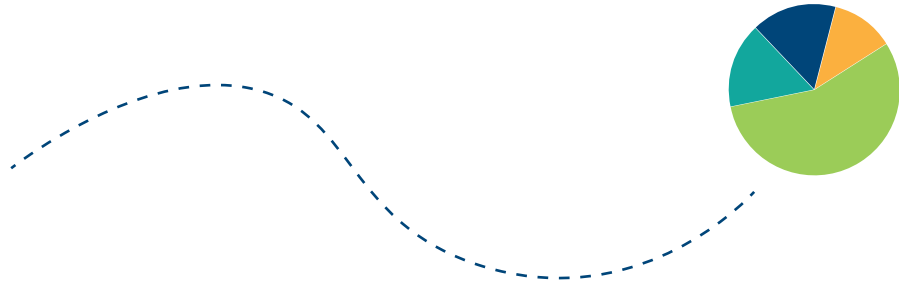
- CBD- ს ანგარიში, როგორც მნიშვნელოვანი პოლიტიკური ინსტრუმენტი, უნდა გაუმჯობესდეს
- საქართველოს ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციის საერთაშორისო ვალდებულება უნდა გაძლიერდეს

აუცილებელია შეფასებების ფართო კომუნიკაცია და პრეზენტაცია და მნიშვნელოვანია, რომ შეფასებში გამოყენებული მონაცემები უკეთ იყოს შემოწმებული.

→ მოსაზრებები

- დაინტერესებულ მხარეთა ფართო წრე, მათ შორის სამოქალაქო საზოგადოების და არასამთავრობო ორგანიზაციების წარმომადგენლები უნდა იყვნენ ჩართულნი შეფასებების პრეზენტაციაში და გავრცელებაში
- უნდა მოხდეს შეფასებების უკეთესი შეტყობინება
- უზრუნველყოფილი უნდა იყოს გარემოსდაცვითი შეფასებების გამოყენების მონაცემების სისტემატიური შეგროვება

დანართები

დანართი 1 გამოკითხული ორგანიზაციები

გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების კომიტეტი, საქართველოს პარლამენტი
აგრარული კომიტეტი, საქართველოს პარლამენტი
საქართველოს მთავრობა
გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტრო
ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო
ფინანსთა მინისტრი
სოფლის მეურნეობის სამინისტრო
სოფლის მეურნეობის სამინისტრო
ენერჯეტიკის სამინისტრო
განათლების სამინისტრო და მას შემდეგ
ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო
რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტრო
შინაგან საქმეთა სამინისტრო
თბილისის მერია
ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, გეოგრაფიის ინსტიტუტი
მეცნიერებათა აკადემია
სამხრეთ კავკასიის რეგიონული გარემოსდაცვითი ცენტრი
საჯარო სამართლის იურიდიული პირი "გარემოსდაცვითი საინფორმაციო და საგანმანათლებლო ცენტრი", ორჰუსის ცენტრი
საქართველოში
მწვანეთა მოძრაობა საქართველო / დედამიწის მეგობრები
CENN არასამთავრობო ორგანიზაცია
ქართული ხის და ავეჯის მწარმოებელთა ასოციაცია

დანართი 2 კვლევის შედეგების შეფასება

I. ეფექტიანობა

1 ეფექტიანობის მთავარი შედეგები

	კი	ალბათ	არ ვიცი	არა
1.1 შეესაბამებოდა თუ არა EA დაინტერესებული პირების მოთხოვნებს და საჭიროებებს?	30	45	0	0
1.2 პასუხობდა თუ არა ადეკვატურად EA გარემოსდაცვითი პოლიტიკის საჭიროებებს?	30	12	3	0
1.3 არის თუ არა EA-ს ანალიზები მაღალი ხარისხის?	24	48	0	3
1.4 აქვს თუ არა EA-ს შედეგებს გარემოსდაცვით პოლიტიკის შემუშავებაზე ზეგავლენა ან ექნება თუ არა ამგვარი ზეგავლენა მომავალში?	30	42	3	0
1.5 მოახერხა თუ არა EA-მ დამატებითი ღირებულებების ეროვნულ დონეზე აყვანა?	12	42	12	9

2 გარემოსდაცვითი შეფასებების მოხსენებების საერთო ხარისხი

	დაბალი	საშუალო	მაღალი
2.1 როგორ შეაფასებდით გარემოსდაცვითი შეფასებების მოხსენებათა საერთო ხარისხს?	0	30	45

3 საბოლოო ჯამში, როგორ შეაფასებდით გარემოსდაცვითი შეფასებების მოხსენებებში მოყვანილი ინფორმაციის ხარისხს შემდეგი კრიტერიუმების მიხედვით?

	დაბალი	საშუალო	მაღალი
3.1 საკმარისობა	0	39	36
3.2 დროულობა	0	3	72
3.3 აქტუალური გაშუქება	0	33	42
3.4 საიმედოობა	9	27	39
3.5 დამოუკიდებლობა	0	51	27
3.6 კარგად გაცნობიერებული	0	24	51

4 გარემოსდაცვითი შეფასებების მოხსენებათა ხარისხის განვითარება

	დაცემადი	სტაბილური	გაუმჯობესებადი
4.1 როგორ შეაფასებდით გარემოსდაცვითი შეფასებების მოხსენებათა ხარისხის განვითარებას ბოლო წლების განმავლობაში?	0	3	72

II. ეფექტურობა

1 ეფექტურობის ძირითადი მაჩვენებლები

	კი	ალბათ	არ ვიცი	არა
1.1 მოგაწოდათ თუ არა EA-მ შესაბამისი ინფორმაცია?	36	36	3	0
1.2 ითამაშა თუ არა EA-მ გარკვეული როლი ქვეყნის გარემოსდაცვითი პოლიტიკის შემუშავებაში?	24	12	21	0
1.3 არის თუ არა ანალიტიკური მეთოდებისა და ინსტრუმენტების გამოყენება შესაბამისი და საკმარისი EA-ში?	27	36	9	3
1.4 წარმოადგინა თუ არა ფულის ღირებულებას EA ხარჯებისა და სარგებლის შედარებისას?	21	21	24	9
1.5 არსებობს თუ არა რაიმე პოტენციური EA-ს ოპტიმიზაციისათვის თანამედროვე და ეფექტურად მომუშავე შრომით პროცესებთან დაკავშირებით?	24	39	12	0

2 მიაწოდა თუ არა EA მოხსენებებმა ინფორმაცია...

	მეტად მნიშვნელოვანი როლი (1)	2	3	4	ძალიან მნიშვნელოვანი როლი (5)
2.1 საჭირო პოლიტიკური ჩარევების დასადგენად?	0	0	12	30	30
2.2. პოლიტიკური ინტერვენციების მასშტაბების განსასაზღვრად?	0	0	21	30	24
2.3 პოლიტიკური ინსტრუმენტის ასარჩევად (იურიდიული, ცნობიერების ამაღლება და ა.შ.)?	0	0	9	45	21
2.4 პოლიტიკური ინსტრუმენტის განსავითარებლად? (მათშორის მიზნების და ინდიკატორების დასახვა)	0	0	9	27	39
2.5 პოლიტიკის განხორციელებაში დასახმარებლად?	0	0	3	36	36
2.6 გარემოსდაცვითი პოლიტიკის ეფექტურობისა და ეფექტიანობის შესაფასებლად?	0	0	15	18	42

3 ეს და მსგავსი გარემოსდაცვითი შეფასების ანგარიშები განსაკუთრებით საჭიროა ქვეყნის გარემოსდაცვითი საქმიანობის გაუმჯობესების მიზნით

	დაბალი ხარისხით (1)	2	3	4	მაღალი ხარისხით (5)
3.1. ჰაერის დაბინძურება და ოზონის შრის დასუსტება	0	12	9	21	33
3.2. კლიმატის ცვლილება	0	3	18	12	42
3.3 წყალი	0	0	18	24	33
3.4 ბიომრავალფეროვნება	0	0	21	18	36
3.5 მიწა და ნიადაგი	3	12	15	12	30
3.6 სოფლის მეურნეობა	0	6	9	27	33
3.7 ენერჯია	0	0	18	27	30
3.8 ტრანსპორტი	0	6	12	30	27
3.9 ნარჩენები	0	0	27	21	27

დანართი 3 შეფასების ინსტრუმენტი (კითხვარი)

EEA შეფასების ინსტრუმენტი:

ბოლო ეროვნული გარემოსდაცვითი შეფასებების შეფასების ფარგლები და ძირითადი კითხვები (EA)

შენიშვნა: ქვემოთ მოცემული ცხრილები უნდა შეივსოს მიმოხილვისათვის შერჩეული ყველა პუბლიკაციისთვის. გთხოვთ ჩასვით პუბლიკაციის სიმბოლოები ამ პუბლიკაციების შესახებ რესპონდენტის მოსაზრებების შესაბამისი უჯრებში. მაგალითად:

	დაბალი	საშუალო	მაღალი	კომენტარი
2.1 როგორ შეაფასებდით საბოლოო ჯამში გარემოსდაცვითი შეფასებების მოხსენებებს?	B	S	W, A	

S: SoE მოხსენება; W: თემატური მოხსენება წყალზე; A: თემატური მოხსენება ჰაერზე/კლიმატზე; B: თემატური მოხსენება ბიომრავალფეროვნებაზე

ეფექტიანობა და ეფექტურობა- შეფასების ორი განზომილება:

✓ I. ეფექტიანობა

1 ეფექტიანობის მთავარი შედეგები

	კი	ალბათ	არ ვიცი	არა	კომენტარი
1.1 შეესაბამებოდა თუ არა EA დაინტერესებული პირების მოთხოვნებს და საჭიროებებს?					
1.2 პასუხობდა თუ არა ადეკვატურად EA გარემოსდაცვითი პოლიტიკის საჭიროებებს?					
1.3 არის თუ არა EA-ს ანალიზები მაღალი ხარისხის?					
1.4 აქვს თუ არა EA-ს შედეგებს გარემოსდაცვით პოლიტიკის შემუშავებაზე ზეგავლენა ან ექნება თუ არა ამგვარი ზეგავლენა მომავალში?					
1.5 მოახერხა თუ არა EA-მ დამატებითი ღირებულებების ეროვნულ დონეზე აყვანა?					

2 გარემოსდაცვითი შეფასებების მოხსენებების საერთო ხარისხი

	დაბალი	საშუალო	მაღალი	კომენტარი
2.1 როგორ შეაფასებდით გარემოსდაცვითი შეფასებების მოხსენებათა საერთო ხარისხს?				

3 საბოლოო ჯამში, როგორ შეაფასებდით გარემოსდაცვითი შეფასებების მოხსენებებში მოყვანილი ინფორმაციის ხარისხს შემდეგი კრიტერიუმების მიხედვით?

	დაბალი	საშუალო	მაღალი	კომენტარი
3.1 საკმარისობა				
3.2 დროულობა				
3.3 აქტუალური გაშუქება				
3.4 საიმედოობა				
3.5 დამოუკიდებლობა				
3.6 კარგად გაცნობიერებული				

4 გარემოსდაცვითი შეფასებების მოხსენებათა ხარისხის განვითარება

	დაცემადი	სტაბილური	გაუმჯობესებადი
4.1 როგორ შეაფასებდით გარემოსდაცვითი შეფასებების მოხსენებათა ხარისხის განვითარებას ბოლო წლების განმავლობაში?			

✓ II. ეფექტურობა

1 ეფექტურობის ძირითადი მაჩვენებლები

	კი	ალბათ	არ ვიცი	არა	კომენტარი
1.1 მოგაწოდათ თუ არა EA-მ შესაბამისი ინფორმაცია?					
1.2 ითამაშა თუ არა EA-მ გარკვეული როლი ქვეყნის გარემოსდაცვითი პოლიტიკის შემუშავებაში?					
1.3 არის თუ არა ანალიტიკური მეთოდებისა და ინსტრუმენტების გამოყენება შესაბამისი და საკმარისი EA-ში?					
1.4 წარმოადგინა თუ არა ფულის ღირებულებას EA ხარჯებისა და სარგებლის შედარებისას?					
1.5 არსებობს თუ არა რაიმე პოტენციური EA-ს ოპტიმიზაციისათვის თანამედროვე და ეფექტურად მომუშავე შრომით პროცესებთან დაკავშირებით?					

2 მიაწოდა თუ არა EA მოხსენებებმა ინფორმაცია...

	მეტად მნიშვნელოვანი როლი (1)	2	3	4	ძალიან მნიშვნელოვანი როლი (5)
2.1 საჭირო პოლიტიკური ჩარევების დასადგენად?					
2.2. პოლიტიკური ინტერვენციების მასშტაბების განსასაზღვრად?					
2.3 პოლიტიკური ინსტრუმენტის ასარჩევად (იურიდიული, ცნობიერების ამაღლება და ა.შ.)?					
2.4 პოლიტიკური ინსტრუმენტის განსაზღვრებად? (მათშორის მიზნების და ინდიკატორების დასახვა)					
2.5 პოლიტიკის განხორციელებაში დასახმარებლად?					
2.6 გარემოსდაცვითი პოლიტიკის ეფექტურობისა და ეფექტიანობის შესაფასებლად?					

3 ეს და მსგავსი გარემოსდაცვითი შეფასების ანგარიშები განსაკუთრებით საჭიროა ქვეყნის გარემოსდაცვითი საქმიანობის გაუმჯობესების მიზნით

	დაბალი ხარისხით (1)	2	3	4	მაღალი ხარისხით (5)
3.1. ჰაერის დაბინძურება და ოზონის შრის დასუსტება					
3.2. კლიმატის ცვლილება					
3.3 წყალი					
3.4 ბიომრავალფეროვნება					
3.5 მიწა და ნიადაგი					
3.6 სოფლის მეურნეობა					
3.7 ენერჯია					
3.8 ტრანსპორტი					
3.9 ნარჩენები					

